

Đàciåòêà êîðïóñà Àçáóêîâíèêà 1596 ã. íà îñíîâå ðåêîâåíäöèé TEI

Àâòîð Êèðà Èïñèôïâíà Êïâàëåíî
03.08.2012 å.
Ìíñëåäíå ïáíîëåíèå 27.08.2012 å.

Summary. The paper deals with the problems of Russian manuscript dictionary digitalising. The dictionary has a complicated entry structure, which combines different types of information: word origin, definitions, quotations from literary texts, references to other words, etc. It is supposed to use the TEI encoding scheme, as it provide a wide variety of tags for manuscripts and dictionaries encoding. The digitalising would provide more effective access to the information and accelerate linguistic researches.

Нîçääìéà êîðïóñïâ ðåéñòïâ — îáíí
èç íåéäíéåà íåðñïâ äéðéèíûô íåïðåäéåíéé ñíåðäìåíííé èëíåâèñòèéè. Â íàñòïÿùåâ
âðåïý â íåðåé ñòðåíà ãéòèåíí ðåçâèåàåðñÿ ïðåéò ìaoëèíàéüííâ ëîðïóñà ðóññéíâ
ýçûéà, íåíí èç íåïðåâåéåíéé êîòíðíâ íåðäííéååâ ðåññøèðåíéâ êîðïóñà çà ñ÷-åò
âééþ-åíéÿ ðåéñòïâ, ïòðåæäþùèò èñòíðèþ ðóññéíâ ýçûéà, — ìò áåðåñòÿíûô ãðàïò è
ëåòííèñéå àí ðåéñòïâ XVIII – XIX ââ. Â ÷àñòíñò, ïðåäííéååâðóñÿ
ñíçäåòú Èîðíöñ ñòàðîðóññéèò ðåéñòïâ XV–XVII ââ., à ðàìéåô êîòíðíâ
íåééååðny íííéíéà êîðïóñà íåííñðååñðååíí çà ñ÷-åò ðåéñòïâ à ýéåéèòííí
âéäå, à ðåéæå ðàçðåáñòéà èíííüþðåðíí ííðòíéåè è ñíéíåðÿ ñòàðîðóññéèò ðåéñòïâ
(<http://www.corpling-ran.ru/n2.html>). Íæíí íðåäííæéòü, ÷òí êîðïóñ ñðåäíåðóññéèò
ðåéñòïâ ñòàë áú áíéåà ðåíðåçáíòåðèåíû, åñòéé áú á íåãí áúëè áééþ-åíû ðåéñòðù
àçáóéíåíéèéâ XVI–XVII ââ. — ïðåäøåñòåííèéâ
ñíåðäìåíííûô ñëíåâðåé.

Àcéáóêitâíéè êàéè éáéñéèítâðåòðé÷ ãññéèé
 æàíð ñéíæéëñý ê ñâðåðääéíá XVI á. íà íñííâá áíëåáá ðàííèö ñéíâàðíûö ñâíäítâ —
 ííííàñòééítíá (æéíññàðéåá èíáí áéáéäéñéèö ìáðñííàæåéé è íáèíáíñíàíéé áéáéäéñéèö
 íññí), ïðéòðí-íééítâ (íáðå-íñéé ñéíâàðíéïá Íñàéðøéðé), æéíññíàðéåá è «Éññíðåéëöá» Éítâíá
 Ñéíáéñéítâí è ñéíâðåðää-Ðàçáíâðíééítâ [Éññíðøéy, 2001: 40–49]. Á áäéüíáéðå
 àçáóêitâíéèé è áéòéàñí ííííéýéèñü íñâùéè ñòàðöüýìé, èñòòð-íéèéíí èòòòðûö ñéóæéèé è æéíññû
 íà íñýög ðóéííëñáé, íÿñíláiéý íáííýöíûö -òòàðåäéþ ðåäæééé á òåéññòàð èòòðåðàðóðíûö
 ðòðéèçåññåáíéé. íýòáíñûö ðåðåèòåð ðíðíèòðíâáíéý àçáóéítâíéítâ, ðàçííðíâíúá
 ñâååññåáíéý, ðåðåññòàðåäéíñúá á íáí, ýâééýþòñý ðéð-ééíté òíáí, -òíí ñòàðöüý àçáóéítâíéèá
 áééëþ-àåò á ñâåáý áíññòàðí-íí ðàçííðíâíóþ èíðîðíàðéþ è áâæåéítâ íá ãññâåäà èíáàð
 -åðéítâ ûññòðíâíóþ eeíâéítóþ ñòððóéòðó.

Àcéáôéîâíèé, âúáðáííûé äéý
ðáçíåðóéé, ýâéýâòñý òèíè-÷íü íðåäñòàâèòåëàí ñâîâáí ãæáðà. Íí áúé ñíçääí â
íñâáðíäå â 1596 á. à iñíñòúðå Áíòííèý Ðèíèýíéíá è ñíñðåíéëñý äí
íàññöíýùåäí åðåìåíé â åäééñíðåâåíííí ñíèññéå íà-÷äéà XVII á. (ÐÍÁ, ñíñðåí.
íñâáðíäéíá, 1 1642). Å íái ñíñðåðæéòñý áíéåå 6000 ñòàòåé, èíòíðúå íðåäíèçíâàíú íí
íåðåíé áóéåå è íí ñéåäóþùåé åëæññíé. Å ìòéè-÷éå ìò ñâíèò íðåäøåñòåâåííèéíå, â íái
íðåäñòàâæåíá íá òíèúéí åäéññééå åðåð-÷âññéíáí, èäðééññéíáí, ñòàðíññéåâýíññéíáí è
òþðéññéíáí íðíññóðæääíéý, íí èíååðñý çíà-÷èòåëüíûé íæñò ëåéññ-÷âññééò ååéíéò èç
íññéíáí ýçûéå.

Nòòdóéòòdá ñòàòùè àçáóéêáiéèà
 èiâåò ãñòàòòí-íí ñéïæíóþ iðääíéçàöøþ. Òàè, á çàäíéíâí-ííé ÷àñòè ñòàòùè lïæåò
 áûòü ñëíâí, ñéïâíñí-åòàíèå èéè õäéàÿ ðôàçà (íàïðèìåð: Èåñè á ðí òèñíí à íäíò òííú èéè xòí áñ
 igòü ÷þâùñòåú åøafáíûò è igòü òcëå ñíûñû). Çííà ðíééíâáley lïæåò
 ñiâååðæàòü íáúýñíáíèå ñòðàçó íåñéïëüéèò ñëíâ (Æèò¿å
 è æèçíü (ò) æèò¿å íàðéöòåò á æå êòí èéâéíâ •öfà è êíâ áí ãðàäà è êíâ g ác ðû. æè çíü æ
 è
 êà êí òå-åí¿å lïäâèäà ñéíí-à), óêàçàíèå íà íäðííèìû
 (Åðàííåðàs (ò) åðåíá è ièñâò çâiéäic ðíûò.

ééñèéè ï ãðóïàì. Ýòi äíëæíí cíà÷èòåëüíí íáëåä÷èòü ëëíâéñò÷åñéíà èññéäåâàíéå êðiöñà àçáóêíééà, â ÷àñòíñòè, ïíííæåò òí÷íåå ïðåäåéòü, èç éàéèõ ýçûéíâ ëåéñèéà õíé èéè éííé òåìàòè÷åñéíé åðóïíû íáéáíéåå àéòéåíí iðíééàéà á ðóññèéé ýçûé, à òåéæåå áúýâéòü õííåòè÷åñééà è åðåòè÷åñééà iðéåíû íáðåäåå÷é èííýçû÷íûð ñéíâ.

Nièñîé ëèòåðàòóðû

Áàáàëüé è äð., 2010 — Áàáàëüé
I.Ä., Áàðòíéííââ Á.Ä., Iéäéí Á.Ä. Èñííëüçíâàíéå ôîðiàòà TEI äey ìoáëééàöèé è
àíàéèçà ñièñéíâ iðíéçåååíéé åíðíññ-íòåòííäííæ àíðíññ-íòåòííäííæ // Èíóðiàöèííûð
òåðíííâèé è iéñüíâíííââ ìáñéâäéà: ìáðåðèåëü ìáæäöíàð. íáó÷. êííô. (Óôà, 28–31
íèòýáðy 2010 á.) / Íòâ. ðåä. Á.Ä. Áàðàííâ. Óôà; Èæåâñê: Áàääíó, 2010. N. 17–20.

Áàäÿåâ, 2005 — Áàäÿåâ N.Ä.
Èèíâàéñò÷åñééà iðéíöèíû ïñòðíâíéy è èñííëüçíâàíéy êðiöñà òåéñòíâ äey
èññéäåíâàíéy iðèøèåéüíí-ååéíâííñ ñòèëy ñíâðåíâííñ íáíâðåíâííñ ýçûéà (íá
ìáðåðèåéåå ýéâéòðíííñ ëíðíóñà «DER»). Áàðàíðåò. äéñ. íá ñièñé. ó÷åí. ñòåí.
é.óèëé.í. Í. ìâäíðä, 2005.

Áíòèíöåâ,
2006 — Áíòèíöåâ
I.Ä. Èñííëüçíâàíéå ôîðiàòà TEI äey íáíâíà åáííûð ñ iíëíòåéñòíâé
èíóðiàöèííí-íèñéíâíé ñèñòâííé «íáíóñéðéò» // Níâðåíâííûð
èíóðiàöèíííûð òåðíííâé è iéñüíâíííââ ìáñéâäéà: ìò åðåâíéò ðóéííèñéé è
ýéâéòðííûð òåéñòà: ìáðåðèåéü ìáæäöíàð. íáó÷. êííô. (Èæåâñê, 13–17 èþëý 2006 á.)
/ Íòâ. ðåä. Á.Ä. Áàðàííâ. Èæåâñê, 2006. N. 30–31.

Çàóàðíâ è äð., 2011 — Çàóàðíâ
Á.Í., ìèòðíòâíââ Á.Ä., ìéðåééíââ Á.Ä. Ðàçìåòéà ñéíâàðåé á ñíñòååòñòâèé ñí
ñòàíäàðòíí TEI // Èíóðiàöèíííûð òåðíííâé è åéñééíâðåòéè. Níá., 2011. N. 61–69.

Èñòíðéy, 2001 —
Èñòíðéy ðóññéíé åéñééíâðåòéè / Íòâ. ðåä. Ô.Í. Níðíéíéâðòíâ. Níá., 2001.